

PUTOPISNI TRIPTIH AVIONSKOG KARAKTERA

Grozomorna putovanja. Noć sam proveo u apartmanu sa nekim Englezima.

M. Crnjanski

1. Snažno svetlo skromne Skavste

Ona ždere negde iznad Alpa. Sasvim pravilnim presekom sekutići seku vakumiranog aerodromskog lososa. Verovatno ždere iznad Alpa, pomislim, valjalo bi je sručiti na neki vrh i nju i ovog pored nje koji je zahrkao pre poletanja, da prodiše kada je već tako miran i nimalo mu nije neprijatno i ne zanima ga je li u vazduhu ili prosto na kauču ispred svog televizora na kojem satima gleda emisije o kuvanju. Tebi se opet želudac namestio negde u grlu tako da slabo dišeš. Ruke ti se perutaju i škrge počinju da izviru iz tankog snopa kose. Ti si taj losos koji se razvlači od jezika do šestice i čiji se delovi svečano melju sa pljuvačkom i hlebom. Stisnula si nežnu vlažnu maramicu kako bi poverovala da postojiš. Iznad Alpa, jedan losos batrga se po sedištu 4B.

Već dugo samo tupo brojiš izlaske i ulaske u WC i razmišljaš o tome koliko će još pišačke poleteti nebom do Skavste. Ona ždere lososa iznad Amsterdama. Čovek u kog si zaljubljena ljuti se što mu ne daš da gleda kroz prozor. Pomisliš, nikada ga nećeš potpuno voleti, njegova priča je već mlaka poput mleka: sve si čula, a opet ti se ne umire. Sada ste sami i znaš o njegovoj prošlosti, o Damasku iz koga je jednom davno došao otac, oženio Švedanku i zauvek kupovao previše hrane i prevelike televizore. Više ništa nije dovoljno zanimljivo da uruši Alpe.

Kada dotakneš tlo i kada lekovi (usled naglog pada adrenalina) počnu da rade, mislićeš kako si mnogo uspela i kako si osvestila toliko toga. Vredelo je para i vremena tvog psihijatra. Vredelo je urlikanja, nesnosno bojažljivih pogleda u sebe. Vredelo je sleteti na Skavstu. Čini se da jedino što možeš da zapišeš jeste: ljubičasta boja je boja samoubica. To je tvoja jedina impresija. Kompanija ima ljubičaste stjuardese. Ljubičaste stjuardese su samoubice. Svi koji tako često lete su samoubice i tako dalje. Ali to ne možeš da napišeš. Kompjuter ti je na pet centimetara od lica. Ti pokušavaš da se skoncentrišeš na to da je Poaro putovao u Egipat i da mu se ništa nije desilo. London–Egipat. Ne dramati. Plivaj. Udahni vodu, slobodno.

Šta je to što te plaši u avionu?

Ne znam. Ne mislim da će pasti.

Nego?

Ne znam. Vazduh je suv. Čuje se neka čudna buka. Nije to ni buka više šum nečega nepoznatog.

Ne znaš. Ne znaš kako je došlo do ovoga. Nekada si smela da putuješ samo po zemlji, a ni to nisi volela. Dođavola sa putovanjima, uvek si ih mrzela, odlazila i tamo bivala sretna dok se ne osetiš kao da si kod kuće i dok ne zagrižeš prvi put nešto što će postati poznato. Poznati miris haringe na primer, čvrstina skandinavskog hleba.

Ljubičaste stjuardese, doduše, uvek se drugačije šminkaju. To je verovatno sloboda koja im je data jer su manje plaćene i kuvaju svoje bradavice u sintetičkim blejzerima. Ipak, ljubičaste stjuardese su uvek ljubazne, a ti često poželiš da i njih vidiš kako se polako urušavaju. Hoćeš li se i tada smeјati, kurvo?

Molim vas, zatvorite vaše torbe.

Molim vas, isključite vaše telefone.

Molim vas, uživajte u letu.

Samo psihopate mogu da uživaju u letu. Samo ljudi koji su se toliko udaljili od anksioznosti tako napeto podarene čoveku, mogu da hrču ili žvaću losose negde iznad Alpa. Samo utučeni i dosadni ljudi smeju se pre letova. Ti se smeješ da se ne bi potpuno izgubila. Ponovo preglasno govoriš. Otvaraš kinder jaja i stiskaš nesastavljene delove igračkа. Pesnice se teže tresu. Ljubičasti itison ponekada se iskrivi na jednu stranu. Ti pokušavaš da razmišljaš o tome ko usisava avion, da li pilot jede posebnu hranu, koliko je potrebno do Seula, da li je serija koju gledaš dobro titlovana. Ona je završila sendvič i sada čita nekakve novine. Delovi tebe sada se krčkaju u stomaku gastrabajtera. On i dalje hrče. Alpi su sigurno pod snegom. Njihova bračna ljubav sigurno je pod snegom Alpa.

Potrebna ti je ljubičasta stjuardesa koja će reći:

Molim vas, zavezite vaše pojaseve, slećemo za deset minuta.

Tako si samo sretna što si preživela, iako ti je neko jednom rekao da je najviše avionskih nesreća upravo pri sletanju aviona. Ipak ti sada pomalo viriš kroz prozor, naručuješ votku mada nikada ne piješ i niko ti je sada neće doneti. Sada si toliko hrabra da skidaš slušalice, gasiš seriju i uzimaš onaj časopis koji je čitala. Sada si normalna, sada si tako hrabra i normalna. Čekaš trenutak kada će se avion snažno zadržati i kada ćeš se osetiti kao da si u traktoru sa svojim tečom koji danju čuva ovce, a noću sa jednom spava. Imala si priliku da pobegneš u daleka polja poznate zemlje, da čitaš žurnal i piješ surutke. Kikoćeš se i oči ti konačno požute od lekova. Skavsta se otvara veličanstvena u svojoj suptilnosti jednog šaltera i već dobro poznate istetovirane pasoške kontrole. I danas si ostala ubeđena da je to najšarmantniji aerodrom na svetu. Trčiš do svoje kabine i sa dva Bosanca pušiš „Drinu“. Kikoćeš se i njihovim šalama. Stalno se kikoćeš. Posle ćeš shvatiti da to znači da previše voliš sebe. Nisi im lepa, ispod očiju ti tuguju podočnjaci skandinavskih voda, a sa čela osipa krljušt. Smrdukaš na znoj. Između nogu se poput zumbula razvija kandida, a u žutim očima pucaju kapilari. Tako si sretna. Skavsta ima samo jedna vrata i maleni parking. Svi govore srpski, i ti i folk pevačice idete istim putem. Istina, ulazite u različite automobile i one se ne osećaju na znoj. Mogla bi večno živeti u tom trenutku tranzita svetlosti.

Kada se odvežeš sa Skavste osećaš se odrođeno skoro kao kada si među svojim. Nedostajaće ti jezik. Nedostajaće ti da nekome koga ne poznaješ priđeš, uhvatiš ga za ruku i kažeš:

Mnogo su vam lepe pantalone, gde ste ih kupili?

I da se taj neko nasmeje,
ili pomisli da si budala.

2. Titovo među palmama

Ako jednom poletiš propelercem, poželećeš da si zauvek ostao kod kuće i kuvao uvozne čajeve, ili da si, bar, ako već moraš nešto tako da preživiš, skočio iz aviona, skoro pa prekasno otvorio padobran i iskusio, voljno, smrt u svoj njenoj gluposti.

To je let od samo 45 minuta. Kaže majka. Kaže terapeut. Kaže veoma mali i slabo očuvani samouvereni deo tvoje duše.

Poletiš. Sletiš. Gotovo.

Ili

Lansiraš. Doživiš srčani udar. Gotovo.

Očima juriš ljubičaste stjuardese, ali tu su samo starice. Tesno je i samo jedna lepo očuvana baka pokušava da probije kolica sa besplatnim žutim i crnim sokom. U redu je. Ti voliš bake i smatraš ih najснаžnijim bićima na svetu. Slabo umiru i kuvaju do trenutka kada ih spuste. Ako je preživela do sada, to sigurno govori nešto dobro o ovom svetu. Momak kog si tada volela trabunja nešto zasigurno zanimljivo, ali ti ne možeš da ga slušaš zato što si već deset minuta nagnuta za 19 stepeni više od normalnog, na levu stranu. Znaš to zato što čitaš svoje telo, tvoje telo je tako dragoceno, jedno tvoje telo. Na poslednjem sedištu sedi čiča u uniformi. Liči na pilota. Trenutak kada si odlučila da više ne možeš da izdržiš začuo se pucanjem tanke kore rafaelo kuglice u tvojoj šaci. Sela si pored njega na mesto ostarele stjuardese koja se probijala i delila pića. Neko te je čudno pogledao, a onda taj pogled zaustavio na tvom dupetu. Poslednja linija odbrane. Tvoje telo, tvoje jedno telo. Momka koga si tada volela bilo je jako sramota, samo što to nisi primetila, niti te je bilo briga. Čiča, čovek koji proverava avione, strpljivo je odgovarao na tvoja pitanja jer mu je ovaj strah davao na važnosti.

Šta ako jedan propeler otpadne

Šta ako ptica upadne u propeler

Šta ako se točkovi ne otvore

Šta ako je čovek ništa manje od

oka ribe?

Šta ako nikada ne ućutiš i stariji gospodin prosto ustane i ode od tebe zato što si dosadna? To nije dobro. Uvek si insistirala na tome da ne budeš dosadna. To bi bilo gore nego da se srušite i da vam se tela raskomadaju preko Lovćena. Jer ti znaš da bi ti se glava skotrljala sve do Kotora, pa preko bivšeg zatvora nadole, i završila negde u restoranu oko Crkve Svetog Mihaila u tanjiru salate sa lososom turiste iz Mančestera.

3. Slećemo. Kurac slećemo.

Magritova otvorena neba kriva su što si opet iznad Alpa. Tvoj prijatelj kog ćeš uvek voleti priča ti stvari koje će ti uvek biti zanimljive. Sve je prošlo bolje nego inače, misliš, to je Magritovo otvoreno nebo i konačno si našla svoj pravilni presek krila. Još nekoliko minuta i dodirnućeš Ajnhoven, taj, posle Užica, najružniji grad na svetu.

Nažalost poštovani putnici...

Srce je preskočilo, a žila na vratu se izdužila za nekoliko milimetara.

...moramo da vas obavestimo da je na aerodromu prevelika magla pa ćemo morati da kružimo dok se vremenske prilike ne poprave. Javićemo se sa novim informacijama za 45 minuta.

Žila na vratu se nadula kao bunarsko crevo. Tvoj prijatelj je zabrinut, a ona je retko zabrinuta.

Sa vaše leve i desne strane možete videti i druge avione kako kruže.

Od ovoga si se nasmejala. Zato su Magritova neba otvorena, zato što moraju, zato što su ovde magle i avioni kruže oko aerodroma. Zato su Magritove žene-lososi nasukani na sive obale. Opet ti srstaju noge i čekaš sletanje jer nikada ne veruješ da ćeš zapravo umreti. Zato stalno čekaš, zato često umireš. Neke babe se praćakaju po sedištima. Vade se Biblije i osećaš se po prvi put prirodno u tom raspetom vazduhu straha. Nakon ravnih 45 minuta kojih se više nikada nećeš setiti:

Nažalost poštovani putnici...

I ti ne reaguješ. I tvoj prijatelj ne reaguje. I žila na vratu mala je i neprimetna.

...zbog magle moraćemo da prinudno sletimo na vojni aerodrom u Nemačkoj.

Nikada nisi bila u Nemačkoj. Žila na vratu ne mrda. Pogledaš u prijatelja i nasmejete se ili se sada tako sećaš. Slećete na neku poljanu. Ljudi se grle i ljube, iako se jedva vide od magle. Tvoj prijatelj i ti šalite se povodom pogibije ili se sada tako sećaš. U Brisel dolazite nekoliko sati kasnije. Nekoliko godina kasnije o tome pišeš u Beogradu. Videla si Magritova otvorena neba i plakala si ispred njegove kuće. Jela si vafl, posetila muzej čokolade, ljubila se, vozila brodićem po Brižu, bila u biblioteci i slučajno upala na protest. Tvoj prijatelj je bio nesretan pored groblja u Briselu, ili se tako sada seća. Preživeli ste i kući doneli ponešto od fasada i ponešto od govora, ružnog, flamanskog. Preživela si no, šta ćeš sada u ovoj neresenoj situaciji čoveka i tla?

Mora se ići na put. Zbog Hoperovog stidljivog mira. Negde iznad večne vode Atlantika, čovek koga sada voliš reći će ti da će sve biti u redu, ali ti ćeš znati da on to samo tako kaže jer mu je dosadno brisati tvoje znojavo čelo.